

Beskrivelse af uddannelseselementet **Børne- og ungetandpleje**

Undervisningsår: 2025-2026

Ansvarlig: Anne Sadolin

Dansk titel: Børne- og ungetandpleje

Engelsk titel: Dental Care for Children and Adolescents

Undervisningssprog: Dansk

Placering: 5. semester

Fagtype: Obligatorisk

Antal ECTS: 12

Indhold

Uddannelseselementet omhandler alle de tandplejefaglige aspekter i børne- og ungetandplejen og er forankret i forskningsbaseret viden om feltet.

Det primære tandsæt og blandingstandsættet er centrale i uddannelseselementet med dets særlige ætiologi, karakteristika og den behandlingsstrategi, der knytter sig særligt til aldersgruppen. Epidemiologi, ætiologi og klassifikation af tandtraumer for både det temporære og permanente tandsæt.

Uddannelseselementet retter sig mod den kliniske tandplejefaglige professionsudøvelse og de særlige pædagogiske, antropologiske og udviklingspsykologiske problemstillinger i forhold til sundhedsfremme og forebyggelse, der er i relation til børn og unge.

Elementet retter sig ligeledes mod relationer og kommunikative aspekter i samspillet mellem barn/forældre/tandplejer og/eller nøglepersoner.

Der sættes fokus på den moderne og interkulturelle familie, børn og unges levevilkår og udfordringer i relation til ulighed i sundhed. Tværprofessionelle relationer og samarbejdsmuligheder udforskes.

Den studerende får desuden kompetence i at kunne tilrettelægge, gennemføre og evaluere en praksisnær undervisning i tand- og mundsundhed til en udvalgt børne/unge målgruppe.

Undervisningen i ortodonti indebærer opnåelse af praktiske og teoretiske kompetencer til at indgå i et kvalificeret samarbejde med specialtandlægen, herunder visitation og ortodontiske behandlinger.

Der tages udgangspunkt i 5 af uddannelsens kerneområder:

- Sundhedsfremme og forebyggelse
- Undersøgelse, diagnostik og behandling af tænder, mund og kæber i relation til tandplejerens virksomhedsområde
- Tværprofessionel virksomhed og koordination
- Tandplejerprofessionens etik, metode og praksis
- Sundhedspsykologi og sundhedspædagogik.

Forløbet indeholder elementer fra fagene pædodonti, herunder traumatologi, ortodonti, psykologi, sundhedspædagogik, tandmorfologi og intern praktik.

Progressionskrav: Uddannelseselementet tager udgangspunkt i læringsmål fra tidligere semestre bla. tandpleje 1, 2 og 3.

Målbeskrivelser

Efter endt uddannelseselement skal den studerende kunne:

Viden

redegøre for behandlingsstrategien for børn og unge
redegøre for børn og unges tandsygdomstilstande og for deres orale sygdoms- og sundhedsmønstre
redegøre for Sundhedsstyrelsens gældende regler om indberetning af tandsundhedsforhold på børne- og ungdomstandplejeområdet (SCOR)
redegøre for Sundhedsstyrelsens indkaldeinterval ud fra risikovurdering og cariesprogression hos det enkelte barn og unge
referere til den moderne og interkulturelle familie, børns levevilkår og udfordringer i relation til ulighed i sundhed
beskrive hvordan tværprofessionelt samarbejde kan faciliteres med fx sundhedsplejersker, lærere, pædagoger, integrationsmedarbejdere og socialrådgivere omkring børn og unge fra udsatte familier med kulturelle, sproglige og/eller sociale udfordringer
redegøre for tanddannelse og frembruddets forløb. Beskrive de temporære og permanente tænder eksterne tandmorfologi, redegøre for frembruds- og fældningstidspunkter af temporære tænder samt redegøre for frembrudstidspunkter af permanente tænder
redegøre for faglige kriterier og benævnelser for afvigelser i tandsystemet, okklusion, pladsforhold og funktion, som kan udløse en ortodontisk visitation efter Sundhedsstyrelsens retningslinjer
redegøre for principperne i ortodontisk behandling med fast og aftageligt apparatur.
redegøre for såvel almene som mere specifikke udviklingspsykologiske forudsætninger for tilegnelsen af viden, holdning og færdigheder i forhold til oral sundhed
beskrive samt imødekomme krav til behandling af børn og unge med særlige psykologiske eller fysiologiske udfordringer.

Færdigheder

selvstændigt optage journal, herunder SCOR, orto-registrering, traumejournal og traumekontrol
stille indikation for røntgenoptagelse samt udføre røntgenbeskrivelse
begrunde egen behandlingsplanlægning, herunder stillingtagen til, hvorvidt der er indikation for at foretage profylaktisk/terapeutisk cariesbehandling eller plastforsegling af en given tands fissurer, fossae, foramina coecae og invaginationsmisdannelser
anvende viden om orale sygdommes ætiologi og symptomer i risikovurdering, valg af behandling og vurdering af effekten
selvstændigt at udføre relevant behandling i form af depuration, fluoridbehandling, fissurforsegling, vitalitetstest og aftrykstagning.
fremstille ortodontisk analysemateriale efter specialtandlæges specifikation samt foretage analyse af dentalstadium og tandstillingsfejl ud fra studiemodeller
identificere de forskellige bestanddele i ortodontisk apparatur. Påsætte og seponere fast apparatur, fremstille retentionsskinner og påsætte trådfiksation
identificere de enkelte tænder i begge tandsystemer og anvende denne færdighed på klinikken.

Kompetencer

udvise professionel adfærd, etablere relationer og anvende anerkendende kommunikation i mødet med børn, unge, deres forældre og andre nøglepersoner
selvstændigt kunne planlægge, gennemføre og evaluere undervisning i sundhedsfremme og forebyggelse ud fra en sundhedspædagogisk tilgang inden for lovgivningens rammer over for enkeltindivider og grupper af et børne- og unge klientel samt deres forældre og andre nøglepersoner
selvstændigt tilrettelægge og gennemføre en kostrelateret sundhedsformidling ud fra en sundhedspædagogisk tilgang målrettet de enkelte individer, grupper og deres nøglepersoner samt støtte disse i at foretage sunde valg med vægt på oral sundhed, herunder brug af nikotin produkter samt vejledning af forældre til småbørn om hjemmetandpleje, amning og suttevaner

vurdere børn-/unges tandplejemæssige behov, identificere patientkooperation i behandlingssituationen, handle pædagogisk herefter og gennemføre hensigtsmæssig sundhedsformidling samt kommunikation over for børn/unge og deres forældre samt evt. andre nøglepersoner

selvstændigt gennemføre undersøgelser og behandlinger under hensyntagen til de udviklingspsykologiske og fysiologiske faktorer, der kendetegner den enkelte 0-21-årige samt journalføre dette i fuld overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens regler, herunder udfylde en SCOR blanket

indgå i tværprofessionelt samarbejde med fx sundhedsplejersker, lærere, pædagoger, integrationsmedarbejdere og socialrådgivere omkring børn og unge fra udsatte familier med kulturelle, sproglige og/eller sociale udfordringer

selvstændigt kunne identificere temporære tænder og beskrive deres opbygning, deres fældning og tandfrembrud af permanente tænder samt identificere afvigelser i tandsystemet, okklusion, tændernes pladsforhold og funktion

selvstændigt afgøre om frembrud og fældning af tænder sker inden for de normale rammer samt identificere tidspunktet for, hvornår en mineralisationsforstyrrelse er opstået.

Undervisningsmateriale

- Undervisningsmateriale vil løbende blive lagt på Absalon.

Formelle krav/ faglige forudsætninger: Undervisningen tager udgangspunkt i læringsmål fra tidligere semestre for den specifikke årgang. Den studerende skal have bestået eksaminerne på 1 studieår og gennemført undervisningen på uddannelsens andet år. Den studerende skal give tilladelse til, at der indhentes en børneattest hos politiet forud for undervisningen på Pædodontiafdelingen. Den studerende skal have deltaget i og gennemført en intro uge i pædodonti uge 35 for at kunne starte egen børnepatient behandling på Pædodontiafdelingen.

Undervisningsformer: Undervisningen består af forelæsninger, individuelle kliniske øvelser med børne/unge patienter på pædodonti afdelingen, kliniske konferencer, workshop/temadag, holdundervisning, individuel vejledning, selvstudie.

Arbejdsbelastning

Kategori	Timer
Forelæsning	63
Holdundervisning	38
Kliniske øvelser	36
Sundhedspædagogisk workshop	14
Forberedelse	183,5
Eksamen	1,5
I alt	336

Feedbackform: Der gives løbende feedback under forløbet og endelig feedback i form af karakter ved den afsluttende prøve.

Eksamen

Indstillingsbetingelser: Minimum 80 % fremmøde til de kliniske øvelser, holdundervisning og den sundhedspædagogiske workshop. Aktiv deltagelse i de planlagte undervisningsaktiviteter. Aktiv deltagelse ved klinikundervisning, godkendes af tilstedeværende kliniske underviser.

Den studerende skal have gennemført og bestået tandmorfologiske quizzer via SKTs elektroniske platform. Den studerende skal have planlagt, gennemført og evalueret et undervisningsforløb til en udvalgt børne/unge målgruppe samt efterfølgende have afleveret og fremlagt undervisningsforløbet, inden den studerende kan indstilles til eksamen.

Prøveform: Mundtlig eksamen med forberedelse. 45 minutters forberedelse og 45 minutters eksamination inkl. votering.

Den studerende trækker en børne/unge patientcase på eksaminationsdagen. I besvarelsen skal indgå stillingtagen til:

- fokuspunkter som caries, gingivitis/parodontitis, mineralisationsforstyrrelser, traumer, tandskiftet herunder lejring af tænder
- evt. behandlingsforslag, profylaktiske tiltag, indkaldeinterval på baggrund af en risikovurdering
- relationsdannelse og samarbejde med nøglepersonerne omkring barnet/familien samt eventuelle andre nøglepersoner
- beskrivelse af malokklusioner, evt. henvisning til orto, forslag til ortobehandling.

Prøveformsdetaljer inkl. bedømmelsesgrundlag: Mundtlig eksamen med udgangspunkt i en case samt 45 minutters forberedelse.

Hjælpemidler: Ingen. Ingen brug af generativ kunstig intelligens er tilladt i eksamensaktiviteten

Bedømmelsesform: 7-trins-skala

Censurform: Intern censur

Reeksamen: Prøveformen ved reeksamen svarer til elementets ordinære prøveform.

Kriterier for bedømmelse

For at opnå karakteren 12 skal den studerende kunne:

Viden

- redegøre for behandlingsstrategien for børn og unge
- redegøre for børn og unges tandsygdomstilstande og for deres orale sygdoms- og sundhedsmønstre
- redegøre for Sundhedsstyrelsens gældende regler om indberetning af tandsundhedsforhold på børne- og ungdomstandplejeområdet (SCOR)
- redegøre for Sundhedsstyrelsens indkaldeinterval ud fra risikovurdering og cariesprogression hos det enkelte barn og unge
- referere til den moderne og interkulturelle familie, børns levevilkår og udfordringer i relation til ulighed i sundhed
- beskrive hvordan tværprofessionelt samarbejde kan faciliteres med fx sundhedsplejersker, lærere, pædagoger, integrationsmedarbejdere og socialrådgivere omkring børn og unge fra udsatte familier med kulturelle, sproglige og/eller sociale udfordringer
- redegøre for tanddannelsens- og frembruddets forløb. Beskrive de temporære og permanente tænders eksterne tandmorfologi, redegøre for frembruds- og fældningstidspunkter af temporære tænder samt redegøre for frembrudstidspunkter af permanente tænder
- redegøre for faglige kriterier og benævnelser for afvigelser i tandsystemet, okklusion, pladsforhold og funktion, som kan udløse en ortodontisk visitation efter Sundhedsstyrelsens retningslinjer
- redegøre for principperne i ortodontisk behandling med fast og aftageligt apparatur.
- redegøre for såvel almene som mere specifikke udviklingspsykologiske forudsætninger for tilegnelsen af viden, holdning og færdigheder i forhold til oral sundhed
- beskrive samt imødekomme krav til behandling af børn og unge med særlige psykologiske eller fysiologiske udfordringer.

Færdigheder

- selvstændigt optage journal, herunder SCOR, orto-registrering, traumejournal og traumekontrol
- stille indikation for røntgenoptagelse samt udføre røntgenbeskrivelse
- begrunde egen behandlingsplanlægning, herunder stillingtagen til, hvorvidt der er indikation for at foretage profylaktisk/terapeutisk cariesbehandling eller plastforsegling af en given tands fissurer, fossae, foramina coecae og invaginationsmisdannelser
- anvende viden om orale sygdommes ætiologi og symptomer i risikovurdering, valg af behandling og vurdering af effekten
- selvstændigt at udføre relevant behandling i form af depuration, fluoridbehandling, fissurforsegling, vitalitetstest og aftrykstagning.
- fremstille ortodontisk analysemateriale efter specialtandlæges specifikation samt foretage analyse af dentalstadium og tandstillingsfejl ud fra studiemodeller
- identificere de forskellige bestanddele i ortodontisk apparatur. Påsætte og seponere fast apparatur, fremstille retentionsskinner og påsætte trådfiksation
- identificere de enkelte tænder i begge tandsystemer og anvende denne færdighed på klinikken.

Kompetencer

- udvise professionel adfærd, etablere relationer og anvende anerkendende kommunikation i mødet med børn, unge, deres forældre og andre nøglepersoner
- selvstændigt kunne planlægge, gennemføre og evaluere undervisning i sundhedsfremme og forebyggelse ud fra en sundhedspædagogisk tilgang inden for lovgivningens rammer over for enkeltindivider og grupper af et børne- og unge klientel samt deres forældre og andre nøglepersoner
- selvstændigt tilrettelægge og gennemføre en kostrelateret sundhedsformidling ud fra en sundhedspædagogisk tilgang målrettet de enkelte individer, grupper og deres nøglepersoner samt støtte disse i at foretage sunde valg med vægt på oral sundhed, herunder brug af nikotin produkter samt vejledning af forældre til småbørn om hjemmetandpleje, amning og suttevaner
- vurdere børn-/unges tandplejemæssige behov, identificere patientkooperation i behandlingssituationen, handle pædagogisk herefter og gennemføre hensigtsmæssig sundhedsformidling samt kommunikation over for børn/unge og deres forældre samt evt. andre nøglepersoner
- selvstændigt gennemføre undersøgelser og behandlinger under hensyntagen til de udviklingspsykologiske og fysiologiske faktorer, der kendetegner den enkelte 0-21-årige samt journalføre dette i fuld overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens regler, herunder udfylde en SCOR blanket
- indgå i tværprofessionelt samarbejde med fx sundhedsplejersker, lærere, pædagoger, integrationsmedarbejdere og socialrådgivere omkring børn og unge fra udsatte familier med kulturelle, sproglige og/eller sociale udfordringer
- selvstændigt kunne identificere temporære tænder og beskrive deres opbygning, deres fældning og tandfrembrud af permanente tænder samt identificere afvigelser i tandsystemet, okklusion, tændernes pladsforhold og funktion
- selvstændigt afgøre om frembrud og fældning af tænder sker inden for de normale rammer samt identificere tidspunktet for, hvornår en mineralisationsforstyrrelse er opstået.